

INTERLANGUAGE

AMERICAN ★
ESPERANTIST

Eleanor Roosevelt Advocates
Universal Language

International Communication
In a Global World

Historio de Esperanto

Official Organ of the Esperanto Association of North America

MAY - JUNE, 1944

Twenty-five Cents

AMERICAN ESPERANTIST

Vol. 59

G. ALAN CONNOR, Editor

Nos. 5 - 6

114 West 16th Street

New York, 11

N. Y.

Associate Editors: Dr. W. Solzbacher, Joseph Leahy, Doris Tappan Connor, Pauline Knight, *China:* The Very Rev. Dr. John B. Kao.

CONTENTS — ENHAVO

Learned Ignorance	<i>From "The British Esperantist"</i>	25
The Problem of International Communication	<i>Mario A. Pei, Ph. D.</i>	27
Mrs. Roosevelt Advocates Universal Language	<i>W. S.</i>	29
League of Nations Report on Esperanto		29
World Language for World Government	<i>Very Rev. Dr. John B. Kao</i>	30
Basic English Simplified	<i>W. S.</i>	32
Cseh Course Conducted by Pauline Knight		33
Among the Esperantists		34
High School Students View World Federation	<i>D. T. C.</i>	35
British Esperanto Association Congress	<i>J. D. Sayres</i>	35
Comment on "The Loom of Language"	<i>Dr. W. Solzbacher</i>	36
Morto de Pioniro — Death of a Pioneer	<i>El "Esperanto Internacia"</i>	37
The Editor's Desk		38
Friends of Esperanto	<i>A. F. Doneis</i>	38
President's Letter	<i>Dr. Cecil Stockard</i>	39
Rumana Simfonio	<i>Dr. W. Solzbacher</i>	40
Vilmos Bleier — Literaturisto	<i>W. S.</i>	43
Mallonga Historio de Esperanto	<i>Ernest Dodge</i>	44
Baza Angla Ne Estas Vivanta	<i>W. S.</i>	46
Inter la Esperantistaro		47
Dodododat! Ĉu nova 'Ido'-lingvoprojekto?	<i>Conrad Fisher</i>	48
Freŝdataj Signifoj de Esperantaj Vortoj		48

American Esperantist is published bi-monthly, for the Esperanto Association of North America, by the Esperanto Institute for Interlanguage.

Make Checks Payable to Order of the Editor — *G. Alan Connor*.
Twenty-five Cents per Copy — \$1 per Year

AMERICAN ESPERANTIST

Vol. 59

MAY - JUNE, 1944

Nos. 5 - 6

LEARNED IGNORANCE

An Article from "THE BRITISH ESPERANTIST"

The following observation mirrors our own 'learned' in the United States, who studiously avoid any knowledge of the one living, world-wide interlanguage, Esperanto, while they ponder *something or other* for the needed universal tongue.

Within a week I have met the following views of supposedly intelligent people on the question of an international language. All say that it is urgently needed. All know nothing whatever about Esperanto — *the only practical solution of the problem* — but agree that it need not be considered. And they agree on nothing else.

The B.B.C. Brains Trust discussed the question — "raised every day by every post". Joad said that Esperanto and "Eye-do" were too difficult, but that a national language would not meet the case. Anyway, *what was said* was more important than the language used. One recommended French — or perhaps Spanish! One suggested using Chinese because it has so little grammar. One said that English had a claim — we should therefore support Basic (a clear *non sequitur*). Others had heard of written or pictorial codes that might possibly be useful. *Certainly not German!* They were

thanked for this helpful treatment of the subject.

At a local Brains Trust in North London, the speaker said that of course Esperanto need not be considered. But the need was urgent for something or other. The "three language" solution was impracticable. He knew of no solution of the problem. He, too, was thanked for his able advice.

A clerical writer in *Eastern Daily Express* says that Esperanto "failed lamentably, because the English are monolingual, and would naturally have none of it." He suggests that the world should be divided into two halves, east and west of the Mediterranean (*sic!*). In these halves Sanscrit and Latin respectively should be compulsory for all elementary school children. "From these two languages there might ultimately be evolved a worthwhile offspring capable of being reared to maturity." He does not explain how two dead languages are to be taught to elementary

school children, nor why two, nor how his proposal bridges the monolingualism of the English, nor how a union of Sanscrit and Latin is to be effected, nor how this would be better than Esperanto!

In the *Daily Telegraph* a writer advocates that the world should be trilingual; the West learning Spanish and English; the East Chinese and English. A second writer advocates universal Russian.

In a Nottingham paper I read that the problem may be solved by a certain "remarkable new manufactured language" *not yet published!* Another says that a code should be constructed from Greek roots. This could be done in a few weeks and would solve the problem. Mr. Fuller, in the *Manchester Chronicle*, regrets that intelligent men waste time over the matter, when all we need do is to agree—of course—on Spanish!

A writer in the *Daily Mail* lists as candidates Ordinary English, Basic, two forms of Simplified Spelling, Esperanto, and Universal Pidjin.

An anonymous contributor to the *Linguist* has no helpful suggestion. Esperanto, however, has no appeal; it cannot be made to live! (*sic!*) But then, it does not claim to be more than a means of communication—it is purely functional (whatever this means). He has heard of a

gathering at which Esperanto was once spoken. A highly accomplished linguist did manage to speak it, but others were difficult to follow. "Heaven help a lingo in which one graduates by first becoming a polyglot!"

The Esperantist of course, smiles at these exhibitions of abysmal ignorance. But he wonders how it is that apparently intelligent people allow themselves to write tosh on a subject of which they know less than nothing. In no other department of human activity, one supposes, would this be tolerated. Yet folk do reject Esperanto knowing nothing whatever about it — *and for that very reason*. They start by premising that Esperanto cannot be spoken, or if spoken would be unintelligible; that it is *artificial*; a soulless code, without history, literature, or power of growth, in which one could not make love or swear; in fact, as lifeless as a table of logarithms. It is therefore beneath our notice, and can be dismissed contemptuously without the least effort to find out whether these absurdities have any foundation in fact.

We Esperantists, of course, know that all these statements are the reverse of the truth. *Ours is the living language of a living people, with its own history and genius and literature*. I need not enlarge.

MONTAGUE C. BUTLER, *Editor*
 "The British Esperantist"

The Problem of INTERNATIONAL COMMUNICATION In a Global World

MARIO A. PEI, PH. D.

The following article is the summary of an address, "*Making America Language-Conscious*", delivered by Professor Pei before the Esperanto Interlanguage Association at the Hotel New Yorker on April 22nd. Dr. Pei is Assistant Professor of Romance Languages at Columbia University, and the author of the book "*Languages for War and Peace*". He is not connected with the Esperanto or any other interlanguage movement.

Esperantists and linguists have in common an interest in the problem of world communication, a problem which we are attempting to solve today by the use of national languages, but which may be solved tomorrow by the emergence of a single supra-national interlanguage. The latter eventuality need not be "viewed with alarm" by students and lovers of the existing languages; the latter will continue to coexist with the interlanguage for centuries to come, if not forever. Interest in the interlanguage will serve to foster the habit of polylingualism; in other words, to whet the appetite of the world's speakers for more tongues.

Both linguists and interlinguists, prior to the outbreak of the present conflict, had found the American field a discouraging one indeed for their endeavors. In the countries of Europe, the problem of "another language" is forever being forcibly brought home to the inhabitants of countries whose boundaries are

seldom further apart than the distance separating New York from Chicago; Europeans must speak foreign languages if they expect to lead any but the most sheltered and provincial sort of life. This was not true of America, with its vast geographical extent embracing an English-speaking world ranging from the Atlantic to the Pacific and from the Arctic Circle to the Rio Grande. Americans were vaguely conscious of foreign languages, but more from an academic, cultural and literary than from a practical standpoint.

Foreign language study in pre-war America was on a far more limited scale than in any country of comparable importance, and the real reason for this was not so much a difference of educational methods or outlook as a difference in the material interests of the populations. Only a small fraction of Americans travelled abroad, and had occasion to use languages other than English; foreigners came to our shores, but mostly in the

guise of immigrants, eager to assimilate themselves to our customs, our ways, our language. The study of modern foreign languages in America was never a practical subject, with a direct, immediate application; it was a cultural topic, akin to Latin or Greek, and therefore the pursuit of the chosen few.

That this viewpoint has been altered by the present global war, with our soldiers scattered in the far corners of the earth and, even more, by the vision of a global world to come, in which the airplane annihilates distances, borders, and oceans, is self-evident. It is equally self-evident that this changed international point of view is reflected in the unprecedented interest with which Americans now view foreign languages. The interest far outstrips our educational facilities, and threatens to drain our available supply of foreign-language textbooks.

It is at this point that advocates of an international language come into the picture. The idea of an interlanguage was even less popular in pre-war days than was the study of foreign national tongues. At the present time, Americans realize that a possible solution of the world's communication problems lies in the establishment, above and beyond national frontiers, of a tongue that will serve all men in their international relations. Whether

this tongue is to be one of the existing national languages in its own present form, like French or Spanish; or a more or less pidginized national tongue, like Basic English; or whether the national tongues are to be discarded in favor of a scientifically constructed, "neutral" tongue, like Esperanto, is something that is as yet undecided. The point is that now the interest, the desire, the longing for international communication are there. It is up to the advocates of the various systems to take advantage of it and make their voices heard.

Advocates of English and Basic English, with political powers to spur them on, have been prompt enough to take such advantage. They may discover, however, that the ease with which their ideas can be spread throughout the English-speaking world may not be paralleled by a like enthusiasm on the part of speakers of other tongues which are the vehicles of equally great cultures and civilizations. Advocates of constructed languages (chief among them Esperantists) have not been equally quick to realize that the world's pressing need may be their opportunity. It is up to them to come forward and let the American people know what they have to offer. They must be ready to present the advantages of their system; they must be equally ready to have its disadvantages discussed.

MRS. ROOSEVELT ADVOCATES UNIVERSAL LANGUAGE

"The ability to talk with other peoples is one of the most important things in the world."

Lecturing at the Horace Mann-Lincoln School in New York, Mrs. Eleanor Roosevelt, according to the "New York Times" of May 9, 1944, "advocated the establishment of a universal language as an aid to international cooperation. 'The ability to talk with other peoples is one of the most important things in the world', she said".

The First Lady has formulated the question very eloquently. It

seems, however, that she made no reference to what, in her opinion, the answer should be. We are sure that Mrs. Roosevelt has received in the meantime a number of letters telling her that Esperanto has to offer not only a theoretical project of what could be achieved, but that it has already proved in practice that it is fully adequate and that it is the perfect answer to Mrs. Roosevelt's question.

League of Nations Report on Esperanto

Excerpts from an Official Investigation in 1922

1. Leaving aside the question of a diplomatic language, the need for an interlanguage for direct international relations appears to be keenly felt everywhere.

2. The majority of the eminent scientific and commercial organizations, who have studied the problem, declare themselves in favor of a neutral and simplified language, which would in no way threaten the prestige of the national literary languages, and they generally recommend Esperanto.

3. Esperanto appears to be

effectively one of the most perfect, apparently the simplest, and in any case the most wide-spread of the languages proposed for agreement.

4. Esperanto fulfills the role of an interlanguage, and abundant usage for writing and speaking has given it the qualities of a living and flexible language, already developed and capable of further enrichment.

5. The use of Esperanto appears to spread the spirit of international solidarity, entirely in harmony with the aims of the League of Nations.

A World Language for a World Government

The Very Rev. Dr. JOHN B. KAO

Part of an address before the *World Government Association* in New York City, May 25, 1944. All who propose plans for world collaboration and federation should heed the counsel of this eminent Chinese Esperantist.

Everyone is well acquainted with the Bible story of the Tower of Babel. The speech of mankind originally was one, but became diversified and divided during the construction of this famous Tower. The confusion of the tongues obstructed the builders in the achievement of their gigantic enterprise. Since this sad event, the peoples were dispersed and scattered over the face of the globe, forming groups, tribes and nations, and the diversity of languages has increased without end. Today there are over two thousand different languages and dialects in the world. They divide the peoples and nations much more completely than mountains, rivers and oceans.

This diversity of tongues, has been the cause of mutual incomprehension among the nations, and this lack of mutual understanding has caused recurrent conflicts and wars, besides being a great obstacle to progress. Therefore, the multiplicity of languages is a real problem of mankind. The demand for its solution has become more and more urgent since the contacts and relations among the nations have become more frequent. The development of

electricity and transportation facilities has shortened the distances by overcoming the natural barriers of mountains, rivers and oceans.

The last war and the present global war have made the peoples world-conscious. They have started to realize the absolute necessity of a close and universal cooperation to avoid the bloodshed and to attain the common destiny. Hundreds of statesmen, scholars and religious leaders, and many organizations, including our own movement, are earnestly hoping and working to free humanity from the scourge of these bloody conflicts, and to establish a better world where peace and justice will prevail against brute force. They have formulated and proposed hundreds of plans for world peace and order. All of them feel the necessity and importance of a world-wide organization, a World Government, a World Federation or a new League of Nations.

Such a world government or universal cooperation, so we believe, requires many things. Just to mention a few: a common moral basis, a universal legal system or constitution, an international court of justice, an international police force, *and a*

universal auxiliary language.

The necessity of a world language for a world government is self-evident. It will equalize all peoples, and harmonize their interests; it will facilitate the "Federal" administration throughout all countries. It will economize for all peoples the loss of energy, money and time caused by the variety of tongues in their multiple relations.

A world language is possible. All the elements of human progress and culture are becoming universal: such as the Metric System, the Morse Code, the Code of Meteorological Signals, musical nomenclature, scientific terminology and the Braille Alphabet. But it is strange that a universal language has not been officially adopted for science, world literature, international congresses, tourism, documentary films, commercial advertisements and ideological propaganda, viz., for everything important which surpasses the frontiers of each language.

What qualities should the world language have? It must be:

(1) *Neutral* — to give all peoples a status of equality and to prevent intellectual imperialism. For this reason no national language can be chosen as a world language. Today nationalism is very strong everywhere on the earth. Each country is anxious to promote the use of its own language beyond its front-

iers, and at the same time each nation is jealous of its own cultural heritage and tries to keep the influence of foreign culture and language away from its borders. Therefore the adoption of a national language for the future world language simply means a cultural and political overlordship of that nation over the others. No people is willing to accept a foreign overlordship. For this reason, I feel that the so called "Basic English" will have very little chance to be accepted as the future world speech. Besides, nearly all the national or historical languages are difficult to learn because of their complicated grammar. Only a constructed language can fulfill this requirement.

(2) *Modern* — that is to say, precise, complete and clear. A language which can meet the demands of the complex modern technology and life. Therefore, Latin and Greek or some other ancient language can not serve this purpose.

(3) *Simple and easy to learn* — the world language is destined for world-wide use by all classes of people, not only for the scholars and intellectuals, but also for the merchants, workers and peasants. The leaders and intellectuals need the universal language in their instructions to humanity; and the common people need it to exchange their views and ideas with people of

other countries through correspondence, newspapers and radio

(4) *Auxiliary* — the world language will not supplant the national tongues, but will offer only an auxiliary medium of expression and understanding to the peoples of the world, a medium besides their native language, which will greatly aid them in their mutual relations and contacts. Therefore the world-language will be a protection and a help to the national languages, particularly of the smaller nations which are always in danger of being absorbed or influenced by the major languages.

Such a world-language, which we are describing, exists and has been used for over fifty years. It is *Esperanto*, which possesses all these qualities.

Esperanto is the only living universal language because it is

not an arbitrary creation, but an adaption of what was best in the chief modern European languages. The idea of the author of *Esperanto* was to make use of what people already knew. He did not invent artificial and arbitrary words. He merely selected from the principle languages, as root words, only such words as already were in use in the largest number of national languages. At the same time he reformed the spelling and reduced it to simple phonetic terms. A speaker of English will immediately recognize a large number of them.

Despite its simplicity, *Esperanto* can express all human ideas and sentiments clearly, completely, and forcibly, for its structure is logical and flexible. *Esperanto is ready to serve the future world government.*

BASIC ENGLISH SIMPLIFIED

The following delightful story is taken from "News Flashes from Czechoslovakia" (Czechoslovak National Council of America, Chicago):

Upon arriving in Great Britain after the collapse of France, the Czechoslovak soldiers immediately began to learn the language of the Bard of Avon. They have made wonderful progress in their attempt to master the English tongue since 1940 when they first

landed in Britain; but the beginnings were indeed hard for them. For a considerable time they spoke a sort of jargon even more simplified than the creators of Basic English themselves would permit. According to the Czechoslovak Army newspaper "Naše Noviny", one of the boys who wanted to ask a friend of his, "How is your wife?" succeeded in asking: "How do you do your wife?"

L to R — Seated: *Ralph Bonesper*, visitor (floor); *Pierce Elsasser*, co-organizer; *Bernice Leibowitz*; *Pauline Knight*, instructor; *Sara Glauberman*; *Stella Peters*; *Rita Fici*. Standing: *John Carnero*; *Margarita Conchado*; *Floreal Conchado*; *Joseph Gamble*; *Eugene Knight*; *Carmen Cotel*; *S. T. Pai*. Not shown: *Belmira Castro*; *Harold Isele*.

Cseh Course Conducted by Pauline Knight

New York City has another Cseh-Method Instructor. Mrs. Pauline Knight is shown with her students at Greenwich House. She is a graduate of Columbia University with an M. A. Degree. She studied Esperanto and the Cseh-Method under the guidance of Doris Tappan Connor and G. Alan Connor. Her students come from Columbia University, Brooklyn College, and one is a

Portuguese translator for the government. S-ro Conchado is a leader for Esperanto among the Spanish youth in New York. S-ro Pai is a Chinese educator doing important governmental work for his country during the war. Mrs. Knight's Cseh-Method teaching is but one of her varied activities for Esperanto. She also renders important services as an Associate Editor for the "AE".

NEW ESPERANTO BOOK IN PREPARATION — S. F. Vanni, Publishers and Booksellers, who print the "American Esperantist", are preparing a 64 page booklet on Esperanto under direction of Professor Mario A. Pei. Esperantists will receive up to 50% discount in quantity. We hope to have full information in next issue of "AE".

AMONG THE ESPERANTISTS

S-ro George J. Falgier, St. Louis, Mo., experiments with ads in Esperanto text to promote Esperanto. One immediate result from this highly interesting endeavor is another excellent feature-page interview by one of the large daily journals.

* * *

Robert Karlson, Montreal, Canada, deserves special mention for his rapid progress in Esperanto, and his Esperanto activities and support in such generous proportions. We hope to report further on his Canadian promotion in a later issue.

* * *

F. A. Postnikov, Farm "Espero", Little Rock, Ark., writes an excellent and encouraging little article on the new "American Esperantist". Space limitations prevent its publication, but we appreciate its message. S-ro Postnikov reports progress on his publication project, "*Who's Who Among United States Esperantists*". About 100 Esperantists have responded thus far, and some have included contributions, totaling \$19 todate.

* * *

The Vancouver Esperanto Group, Canada, at a regular meeting in May, entertained Dr. P. L. Pratley, IEL Delegate of Montreal. Dr. Pratley is engineer of the Lions Gate Bridge.

* * *

The Central Office, Washington, reports continued interest in Esperanto from the armed services. They are studying individually and in classes, and keeps the Secretary busy mailing out textbooks.—Reports of Esperanto activity come from many sources: South America and Europe, even in sections under the conqueror's heel where classes are held in lofts, caves and cellars. *Esperanto is a living language and cannot be conquered.*

Glenn P. Turner, P. O. Box 1, Madison 1, Wis., requests a Dictionary of Radio Terms in Esperanto, also books about radio in Esperanto. He is radio instructor at Truax Field Army Air Corps Radio School at Madison, and his students are bound for all parts of the world. Here is an opportunity for someone to help promote Esperanto in a most practical way. Write to S-ano Turner about any books you may be able to furnish.

* * *

Among the many activities of *The Very Rev. Dr. John B. Kao*, we notice that he has recently organized in New York City, a new Chinese literary movement called *Academia Catholica Sinica*. One of the chief aims is the publication in Chinese of original and translated books.

* * *

Harold Ewen, Pownal State School, Pownal, Maine, is publishing a small Bulletin to promote Esperanto in the Peace Movement. — The "Open Ballot" is a new 14-page mimeographed medium "for democratic group thinking by mail" published by the World Citizens' Cooperative, Silver Spring, Maryland; articles about and in Esperanto by Roan U. Orloff and O. B. Collier. — Miss Orloff will give a course on the "Universal Language Movement" at the Green Acre Baha'i School, Eliot, Maine, during the week of July 17.

* * *

S-ro Stanley A. Klukowski, Milwaukee, Wis., is active in the promotion of Esperanto, giving much time and money to the practical Esperanto endeavors with which he is associated. During April, S-ro Klukowski placed an impressive exposition of Esperanto books in one of the largest department stores in Milwaukee.

High School Students View World Federation

The Language Question

Excerpts from papers presented in a course on "Problems of American Democracy" taught by Doris Tappan Connor, in Belleville High School, New Jersey.

The language problem stated by *Catherine Anderson*, valedictorian of her class, in her critique of World Federation.

"When world congresses and governments meet, each person will talk in his own language. There would have to be many interpreters at all meetings, so that each could change what is said into one or two languages so everyone would know what is going on all the time. There will have to be different language interpreters because it is impossible for one or two men to speak all languages.

"Naturally this will hold back proceedings. And then there is a danger. The interpreters would have to be good loyal men because they could easily cause a fight or even war by not interpreting correctly. There would have to be several just to check up on each other. This, I believe is a problem..."

The problem solved by *Nancy Frame* in her critique of Federal Union, by Clarence Streit.

"The language question, which could be quite a problem, could be solved by teaching Esperanto in the public schools of every state of the Federal Union, and also to all diplomats and officials of the world government."

British Esperanto Association Congress

Reported by J. D. Sayres

The annual British congress, with over a hundred in attendance, was held at Birmingham, May 13, 1944. Many foreign Esperantists participated. Greetings from the Esperantists of North America were extended by *James D. Sayres* of New York, and *Lieut. Charles Simon* of Cleveland. *Mrs. William Coventry*, sister of *Germaine Chaumette*, represented Belgium. A Czechoslovakian Captain spoke for his country, and predicted great advances for Esperanto once the invader is driven out. Holland, Austria, Poland, Norway, Sweden and France were represented.

S-ro Sayres states that the Esper-

anto movement in England is booming, and that Esperanto is used to considerable advantage in the underground of Europe. "*Basic English*" is more of a "dud" in England than in the United States, and the fanfare for Basic only accelerates interest in Esperanto. Much success is reported for the B. E. A. correspondence courses. According to underground reports, it is believed in England that the Zamenhof family may not have been killed as was at first reported. *The London Esperanto Club* is now so cosmopolitan that the meetings are conducted entirely in Esperanto.

AMERICA BECOMES LANGUAGE-CONSCIOUS

"The Loom of Language"

Beginning with April 30, 1944, *"The Loom of Language"* by Frederick Bodmer (Lancelot Hogben, Editor) has appeared on the best-seller lists of the "New York Times Book Review". In part this may be the result of clever publicity. The principal reason however, is, undoubtedly the fact that America, is becoming language-conscious to quote the expression used by Professor Mario Pei, of Columbia University, in a recent lecture before the Esperanto Interlanguage Association in New York.

This magazine is particularly interested in Part Three of the book, entitled "The World Language Problem", composed of three chapters, "The Diseases of Language", "Pioneers of Language Planning", and "Language Planning for a New Order". The argument for a constructed interlanguage is well presented and there is a good deal of interesting information. Readers who are well acquainted with the subject matter will hesitate whether they should primarily welcome this or whether they should rather deplore the fact that an enormous amount of misinformation, inaccuracies and absurdities goes along with much valuable material.

"The Loom of Language" will be reviewed in the "American Esperantist" in greater detail, but a few points of criticism

should be pointed out without delay. In a three-line Esperanto sentence, on page 472, there are no less than five mistakes! It is small consolation that mistakes are also numerous when examples from Italian, Spanish, Dutch and the Scandinavian languages are given. All Esperanto words in the book (well over a hundred are quoted) are spelled without "supersignoj". There is no justification for this because French, German, Swedish and Italian accents have been used, more or less correctly. On the whole it seems to be the belief of Mr. Hogben that Zamenhof was a good "pioneer", but only a precursor for the "greater" inventor Hogben. It is made clear in the book that the ideas of the last part are more those of Mr. Hogben than those of Mr. Bodmer.

I liked, however, the following remark on Basic English (pp. 482-83): "Admittedly a large part of the daily intercourse of intellectuals themselves deals with situations in which it is not convenient to define a beefsteak as a cut from back of a male cow kept on the fire long enough with the right things—and so forth".

In Esperanto, you tell the waiter simply: "Kelnero, donu al mi bifstekon kun frititaj terpomoj!" — if you are lucky enough to come at a time when there are any. —W. S.

MORTO DE PIONIRO

NI FUNEBRAS
R. H. GEOGHEGAN

Je la 27a de oktobro, 1943, mortis en la urbo Fairbanks, en Alasko, je la aĝo 77, la konata pioniro de nia movado R. H. Geoghegan, kiu ne nur aliĝis al Esperanto kaj korespondis kun la Majstro en la jaro mem de ĝia apero (1887), sed ŝajne estis la unua anglalingvano kiu lernis la lingvon. Li speciale distingiĝas kiel enkondukanto de Esperanto al anglalingvaj landoj, ĉar li kompilis la unuan fidindan lernolibreton por la tieaj loĝantoj. Li estis sperta lingvisto: en sia juneco li studis la ĉinan lingvon kaj distingiĝis pri tiu temo ĉe la Universitato de Oxford, kaj poste li lernis ne nur la francan, germanan, hispanan, kaj italan, sed ankaŭ la rusan, japanan kaj eĉ sanskritan, kune kun la antikva greka kaj la egiptaj hieroglifoj.

Li iris al Usono en 1891 kaj poste al ties posedaĵo en la ekstrema nordo, Alasko, kie li de tiam daŭre loĝis: tie ankaŭ, pro lia intereso pri lingvoj, li studis interalie la aleŭtan idiomon, kaj verkis pri ĝi vortaron kaj gramatikon nun eldonatajn de la Usona Enlanda Departmento. Aldone al ĉio li sciis kaj uzis la antikvan keltan lingvon de Irlando, la gaelan, kiu ankoraŭ estas parolata de multaj irlandanoj.

Li pasigis entute tre variigitan vivon en Alasko, kie li multe vojaĝis en la sovaĝejoj de tiu arka regiono, dum periodo kiam la vivo tie estis pli primitiva ol nun. Li estis sperta stenografisto, kaj dum pluraj jaroj funkciis kiel raportisto kaj interpretisto en la juĝejoj. Li ne forlasis Esperanton, kaj de tempo al tempo skribis en tiu lingvo al korespondantoj diverslandaj.

—*El "Esperanto Internacia"*

DEATH OF A PIONEER

On the 27th of October, 1943, in the city of Fairbanks, Alaska, a well-known pioneer of our movement, R. H. Geoghegan, passed away at the age of 77. Dr. Geoghegan not only accepted Esperanto in the first year of its appearance (1887) but also corresponded with Zamenhof and is reputed to be the first Englishman to learn the language. He especially distinguished himself as the inaugurator of Esperanto in the English-speaking countries, because he compiled the first authoritative textbook for these peoples. He was an accomplished linguist: in his youth he studied the Chinese language and excelled in these studies at the University of Oxford. Later he learned not only French, German, Spanish and Italian, but also Russian, Japanese and even Sanskrit, along with ancient Greek and Egyptian Hieroglyphics.

He went to the United States in 1891 and later to the Territory of that country in the far north, Alaska, where he lived until his death. There also, because of his interest in languages, he studied among others the Aleutian idiom, and wrote a dictionary and grammar of that language which is now published by the U. S. Department of The Interior. In addition to all this, he knew and used the ancient celtic language of Ireland, Gaelic, which is still spoken by many Irishmen.

He lived, in all, a very diversified life in Alaska, where he traveled extensively in the wild reaches of this Arctic region, during a period when life there was much more primitive than now. He was an experienced stenographer and worked for many years as a reporter and interpreter in the courts. He never neglected Esperanto and from time to time wrote in Esperanto to correspondents in various lands.

—*Translation by D.T.C.*

Mobilization . . .

Now, is the time to advance all along the line for Esperanto promotion. Our *President's Letter* is of utmost importance to this campaign. And the message of our *Membership and Finance Committee* shares the Editor's Desk. Together, with everyone participating to the utmost, we can build a strong American Esperanto Movement, and enlarge and improve its organ, the "American Esperantist". Yes, now—send in your moral and financial support.

Illustration . . .

We call attention to the modest efforts in this issue to illustrate our magazine. This was made possible only by contributions from the pictured-ones themselves. As time goes on we hope to receive other suggestions and donations for illustrative material to brighten our pages.

July-August Number

The current issue of "AE" brings us to a point in our development where we can now begin to "catch-up" as regards dates of issuance. Plans for the July-August issue contemplate issuance after some four to five weeks. Important news of continental Esperanto congresses and other high-lights are to be featured.

FRIENDS OF ESPERANTO

Amerika Esperantisto is not aimed solely, or even chiefly, at our members and confirmed Esperantists. EANA is not an exclusive society nor does it refuse to extend membership to, or accept support from non-Esperantists.

All people who recognize the merits of Esperanto and approve of the aims of EANA are welcome, and we should let them know this. Don't let them come begging to be accepted as members of EANA, or pleading to be permitted to help support our program. They won't. Go out to meet them; go looking for them and encourage them.

Every one of us has friends to whom we have told the remarkable story of Esperanto. They know of our enthusiasm for it; they agree to the reasonableness of the whole proposition. They respect our judgment, our enthusiasm, our motives; they are our friends. And they are thereby also FRIENDS OF ESPERANTO.

We should cultivate their interest in Esperanto. We should keep them informed. They may learn our language and become ardent Esperantists, or they may put in a good word for Esperanto when the strategic opportunity presents itself; they may even add to this moral support some of their substance to assure a full program and adequate funds for EANA.

Let us make our friends real FRIENDS OF ESPERANTO: enroll them as members if you can; subscribe to *Amerika Esperantisto* for them if you must, but keep the contact and the subject alive and vital.

A. F. DONEIS, *Chairman,*
Membership and Finance Committee.

The Esperanto Association of North America

EXECUTIVE COMMITTEE

Dr. Cecil Stockard, President, Joseph Leahy, Gen. Sec'y, Armin F. Doneis, Member

President's Letter

Well, I have just read the March-April number of the American Esperantist, from cover to cover, and I found it good!

Mr. Connor and his new editorial staff have done a splendid job. Dr. W. Solzbacher and the Very Reverend John B. Kao have both contributed some very interesting material, and we shall look forward to seeing much more from them in future numbers.

I cannot comment on all the good points and good articles in this number, or I would not have room for a very important matter that I wish to bring to your notice.

During the past year many of the readers of the American Esperantist have contributed—and paid for—subscriptions to the magazine to be sent to various University and Public Libraries. It is important that these subscriptions not be allowed to lapse. So, if you gave one or more subscriptions last year, if you don't know the date of expiration, write to the editor for this information and renew the subscription in time. If you did not give any subscription last year, won't you please give one, or as many as you will, this year? This is a splendid way of bringing Esperanto to the attention of the general public, and each subscription costs only a dollar. You can either designate a particular Library or Libraries to which you wish to send the magazine, or just send the money and leave it to the editor to select a Library, either as a renewal or in a district not already supplied.

One other matter I want to mention to you. The Estra Komitato considered the question of a Kongreso and decided that the obstacles and difficulties are too great for a representative attendance. We all hope that by next year we will be able to resume these annual meetings. In the meantime, let's all keep things going to the best of our ability.

—CECIL STOCKARD

RUMANIA SIMFONIO

W. SOLZBACHER

Ĉu vi konas la anekdoton pri la azeno? Andreo Cseh, la famkonata instruisto kaj propagandisto de Esperanto, ŝatis rakonti ĝin en kunvenoj kaj en intervjuoj kun ĵurnalistoj. Jen ĝi estas: En Bulgarujo grupo da Esperantistoj bulgaraj, rumanaj, jugoslavaj kaj grekaj vojaĝis kune al Esperanto-Kongreso, vikle bablante en la lingvo Zamenhofa. Maljuna kamparano sidis en angulo de la fervoja vagono kaj ŝajnis aŭskulti atente. Fine li demandis en bulgara lingvo, ĉu la sinjoroj ne estus tiel afablaj informi lin, kiun lingvon ili parolas tiel flue kaj vikle. Volonte oni donos al li tiun informon, diris bulgara samideano. La lingvo ja estas Esperanto, internacia helplingvo facila kaj belsona, per kiu anoj de diversaj nacioj povas interkompreniĝi. "Vi ja vidas, sinjoro," diris la bulgara Esperantisto, "ke mi, kvankam ne parolante greke kaj rumane, povas diskuti libere kun miaj grekaj kaj rumanaj amikoj". "Jes, jes", respondis la kamparano, "mi delonge pensis ke tia internacia lingvo estas necesa". "Ĉu vere, ĉu vere?" demandis la Esperantistoj, "rakontu al ni vian argumenton!" La kamparano klarigis ke li estas migranta vendisto, vojaĝanta de unu vilaĝa foiro al alia, en ĉiuj balkanaj landoj, kaj ke eĉ unufoje li iris ĝis Vieno. Li faras siajn vojaĝojn kun fidela azeno,

kiu portas sur sia dorso la vendotajn artiklojn. "Mi havas grandajn malfacilaĵojn pro la multaj lingvoj", li diris, "sed mia azeno komprenas ĉiun azenon en la mondo. Kiam ĝi renkontas alian azenon, ĉu en Hungarujo ĉu en Grekujo, la du bestoj tuj flaresploras unu la alian kaj komencas perfekte interparoladi en la azena lingvo. Mi ofte pensis: Se la azenoj komprenas unu la alian kaj la homoj ne sukcesas fari same, ĉu ili ne vere estas pli grandaj azenoj ol la azenoj?"

En la hejmlando de Pastro Andreo Cseh kaj en la aliaj landoj de Sudorienta Eŭropo la neceseco de internacia helplingvo estis facile komprenata, kaj flue parolantaj Esperantistoj abundis ĉie. Tiu regiono ja estas vera lingva Babelo. Eĉ la urbonomojn oni devas lerni en du aŭ tri lingvoj, se oni ne volas perdiĝi dum vojaĝo. Kiel diveni, ekzemple, ke Gherla kaj Szamosujvar estas la sama urbo kaj ke Sibiu, Hermannstadt kaj Nagyszeben estas ne tri urboj, sed unu sola?

Legante la ĵurnalojn, oni lasttempe ofte vidis la nomojn Lwow (Lviu, Lemberg, Leopold) kaj Czernovitz (Cernauti). Mi bone konas la du urbojn. En 1930 mi eniris Rumanujon per la fervoja linio Lwow-Czernovitz. Iomete antaŭ la pola-rumana landlimo mi komencis ordigi la paperojn,

kiujn mi portis kun mi, leterojn, manuskriptojn, raportojn. “Ĉu vi vere volas preni tion kun vi en Rumanujon?”, demandis mia najbaro. “Vi ŝajnas havi bonajn rilatojn kun la rumana polico”. “Kun la polico?”, mi respondis surprizite. “Mi havas neniajn rilatojn kun ĝi. Mi estas honesta homo. Kial la polico interesigus pri mi?” La rumana sinjoro kapskuis kiel iu, kiu renkontis nekredeble naivan stultulon. Li estis prava: Ĉe la landlimo mia situacio estis malfacila. Oni devos ekzameni miajn paperojn, la oficisto diris, kaj tio daŭros almenaŭ unu semajnon. “Sed mi ne havas tempon! Mia vojaĝplano estas preta de longa tempo!” Subite mi havis ideon: “Bonvolu legi ĉi tiun dokumenton!” Mi montris invitleteron en Esperanto, kun rumana traduko kaj kun dekkvar subskriboj kaj kaŭĉukstampoj, se mia memoro ne eraras. La dokumento estis fabrikita kelkajn monatojn antaŭe, por havigi al mi senpagan rumanan pasportvizon. La klopodo estis sensukcesa. Sed nun la dokumento servis bone. “Ho, tio estas Esperanto”, diris la oficisto, “mi iam komencis lerni, sed mi forgesis... Bone, jen viaj paperoj, sinjoro; vi povas eniri Rumanujon”. “Mi dankas,” mi respondis en Esperanto, aldonante en rumana lingvo: “Multu mesc”.

Czernovitz estas kosmopolita urbo. Iun knabeton sur la strato oni povas demandi en iu el kvar

aŭ kvin lingvoj (rumane, ukraine, ruse, germane, pole); oni ricevos respondon en la sama lingvo. Sed interkompreno en aferoj, pri kiuj oni ne parolas sur la strato, estas malfacila, kaj sub la paca supraĵo brulas danĝeraj pasioj naciaj kaj politikaj. Esperantistoj abundis en Czernovitz. En ĉiuj ĵurnalvendejoj oni vidis ekzemplerojn de nova Esperanto-gazeto, de kiu la dua numero ĵus aperis en Czernovitz (mi forgesis la nomon; aperis nur malmultaj numero). La Delegito de Universala Esperanto-Asocio estis afabla kaj sperta maljunulo, Majoro Hasenoehrl. Li estis estinta majoro en la aŭstra-hungara armeo. Ricevante nur malgrandan pension, li laboris en rumana banko kaj vivis kun sia bonkora (kaj Esperantista) edzino en garaĝsimila dometo, kie mi pasigis kelkajn interesajn vesperojn kun grupo da gesamideanoj.

Mi vojaĝis trans la Karpatajn Montojn per nekredeble primitiva transportilo kiu nomiĝis “fervojo”. Ŝajnas ke ĝi estis konstruita dum la unua mondmilito kiel dumtempa arma fervojo, sed ĝi ankoraŭ servis. Unu lokomotivo malnovega kaj unu vagono, uzata por personoj, bestoj kaj komercaĵoj, moviĝis sufiĉe malrapide por ebligi dumvojaĝan kolektadon de floroj. La vagonaro dereliĝis nur du aŭ trifoje. La lokomotivisto kaj la hejtisto malrapide, sed kontentige aran-

ĝis la aferon, kaj ni ne falis en unu el la tre romantikaj, sed ne tre allogaj abismoj.

En Transilvanio kaj en Banaŭto la babela lingva konfuzo estis ne malpli granda ol en Bukovino, kies ĉefurbo estas Czernovitz. En Rumanujo mi vizitis rumanojn, hungarojn, seklerojn, germanojn, judojn, armenojn, polojn, ukrainojn, rusojn kaj serbojn. Mi faris publikajn prelegojn en kvar lingvoj kaj en privataj konversacioj parolis aŭ parolacis dekunu lingvojn. Angla ne estis inter ili. Nur unufoje, en Blaj, mi renkontis personon (li estis Deputito en la rumana Parlamento), kiu sciis la anglan lingvon.

Estis necese organizi specialajn kunvenojn por la diversaj naciaj kaj lingvaj grupoj. En Gherla, ekzemple, mi posttagmeze parolis en franca lingvo por la rumanoj, kaj la sekretario de la episkopo tradukis miajn vortojn en rumanan lingvon. Vespere mi paroladis en la armena kunvenodomo en Esperanto por la armenoj kaj hungaroj, kaj la Esperanto-Delegito, Profesoro Bela Babos, hungaro, tradukis hungaren. En Temeŝvaro (Timisoara) mi paroladis por la katolikoj germanlingve, por la protestantoj en Esperanto, kun hungara traduko farita de la prezidanto de la Esperantista Kalvinista Junulara Asocio.

Esperanto estis utila ĉie. Ofte sur la strato, en la fervojo, en oficejo, mi vidis la verdan stelon.

Sed la plimulto de la Esperantistoj ne estis membroj de Esperanto-asocioj kaj ne legis Esperanto-gazetojn, ĉar ili estis tro malriĉaj. Salajroj de profesoroj, oficistoj, instruistoj estis nekredeble malaltaj, kaj multaj ne povis permesi al si la lukson aboni gazetojn kaj aĉeti librojn.

En Cluj (Kolozsvar) F-ino Eugenia Morariu, fratino de la famkonata Cseh-instruisto Tiberiu Morariu, direktis la Rumanan Esperanto-Instituton fonditan de Andreo Cseh. Kelkaj Esperantogazetoj aperis en Rumanujo, en București, Timisoara kaj Cernauti. En Alba Julia, la katolika episkopo, Grafo Majlath, komprenis kaj iomete parolis Esperanton; li subtenis la Esperantomovadon per mono kaj kuraĝigaj vortoj kaj parolis al mi kun granda fiereco kaj simpatio pri la laboro de Pastro Andreo Cseh, kies episkopo li estis.

Hodiaŭ la milito furiozas en Rumanujo, kaj tirana registaro obeanta al Hitler persekutas progresemajn movadojn. Henriko Fischer-Galati, eks-prezidanto de la Rumana Esperanto-Societo estas rifuĝinto en Istambul, Turkujo. Profesoro Trancu-Iasi, kiu ankaŭ iam prezidis la Rumanan Esperanto-Societon kaj kiu estis iam Ministro de Komerco en rumana registaro, mortis en 1940, kiam ankaŭ Episkopo Majlath mortis. La plej famkonataj Esperantistoj el Rumanujo, Cseh, Morariu, Pragano, estas eksterlande.

La nombro de Esperantistoj en Rumanujo hodiaŭ certe ne estas malpli granda ol ĝi estis, kiam mi vizitis tiun interesan landon, kie la lingva problemo estas ĉiuhore praktike videbla. Ni esperu, ke post la venko de la Unuigitaj Nacioj la politikaj kaj ekonomiaj problemoj de Sudorienta Eŭropo estos kontentige solvataj kaj ke Esperanto, kiu en tiu parto de la mondo jam estas vivanta realaĵo, ludos gravan rolon por venki la lingvan baron.

En 1930 la ponto, kiu nun ebligas rektan fervojan vojaĝon inter Temeŝvaro (Timisoara) kaj Belgrado (Beograd), anko-

raŭ ne estis konstruita. Mi do iris fervoje al Panĉevo, kaj de tie ŝipe al la ĉefurbo de Jugoslavujo. La Danubo aspektis kiel larĝa, malpura, flava oceano, kaj ĉiuj lingvoj balkanaj aŭdiĝis sur la ŝipo. Mi estis iom timema, ĉar la polico de la diktatoro, Generalo Jivkoviĉ, havis malbonan famon. Kelkaj el miaj kroataj kaj slovenaj amikoj estis en liaj malliberejoj. Sed kiam la ŝipo alteriĝis en Belgrado, mia timo foriĝis: Sur la kajo mi ekvidis la flagon kun la verda stelo. Mi sciis, ke ankaŭ en tiu lando mi havos, malgraŭ cio, la helpon de Esperantistaj geamikoj.

VILMOS BLEIER — LITERATURISTO

Antaŭ kvar jaroj okazis la katastrofo en Nederlando, Belgujo, Luksemburgo kaj Francujo. La milito detruis multajn vivojn kaj multajn valoraĵojn, ankaŭ en la Esperanto-movado. La Esperantistaro neniam forgesos la nelacigeblan direktoron de "Literatura Mondo", Vilmos Bleier, kiu mortis tute juna en la batalo de Parizo, la 16-an de Junio 1940. Li venis al Francujo el Budapest en la komenco de la milito. Dum multaj jaroj li prizorgis la belaspektan, bonstilan kaj gravan revuon "Literatura Mondo". Li eldonis la admirindan "Enciklopedion de Esperanto" kaj ne malpli ol 79 Esperanto-librojn dum nur ok

jaroj. Multaj el tiuj volumoj restos klasikaj en nia literaturo. Lian ageman personecon trafe priskribas Kalocsay en siaj "rimportretoj":

*Bleier—la korespond-uzino,
Produkto: tricent tunoj jare.
Tereno—tuta mond' senbare,
Fervoro, lerto kaj rutino.*

*En valorpezo, prezkombino
Li trafas ĉiam senerare.
Bleier—la korespond-uzino,
Produkto: tricent tunoj jare.*

*De mondoĉefo ĝis mondoĉefino
Li manuskriptojn serĉas flare
Kaj ilin kaptas, ĵetas are
En faŭkon de kompostmaŝino.*

Bleier—la korespond-uzino.

MALLONGA HISTORIO DE ESPERANTO

VERKITA DE ERNEST DODGE

Redaktista Noto: Ĉi tie troviĝas la unua parto de historia serio pri Esperanto. Tri pliaj partoj troviĝos en la tri sekvantaj numeroj de "Amerika Esperantisto".

ANTAŬPAROLO

Ofte okazas ke novaj Esperantistoj, aŭ kelkfoje eĉ malnovaj, havas nur nekларan komprenon pri la historio de la Esperantomovado. Pli bona informo pri la noblaj klopodoj de la pioniroj, pri iliaj ŝajne nesupereblaj malfacilaĵoj kaj postaj venkoj, certe plifirmigos nin, la nunajn Esperantistojn, en dankemo pro la pasinto kaj konfido pri la estonto. Pro tio estas pretigita tiu ĉi serio da artikoletoj, skizantaj la plej elstarajn faktojn en la historio. Parte ĝi estas bazita sur la du malgrandaj sed bonegaj volumoj de Profesoro Edmond Privat, kies rakonto kondukas nin nur ĝis 1927; kaj parte sur aliaj fontoj de informo, el kiuj tre bona estas la nova angla volumo (1943), "The Language Problem, its History and Solution," de E. D. Durrant.

Oni povus dividi la 57 jarojn de Esperanto diversmaniere, laŭ plaĉo. La verkanto de la nuna artikolserio vidas ĝin nun naŭ periodojn. La deka komenciĝos post reveno de paco — kaj povas esti tempo de multe pli granda venko por la Esperantaj lingvo

kaj idealo ol pasinteco iam vidis. La unua artikolo tre koncize pritraktos la du plej fruajn periodojn.

★ ★ ★

UNUA PERIODO 1887-1894

Tiu estis tempo de komenciĝoj, kaj unua pruvado pri indeco de la tute nova lingvo. En julio, 1887, D-ro Zamenhof aperigis la unuan lernolibron en rusa lingvo. Jam antaŭ fino de 1887 li eldonis ĝin tradukitan en lingvojn polan, francan, germanan. Kaj en la sama jaro, duan broŝuron en la rusa.

D-ro Zamenhof dissendis la unuan libron, senpete-senpage, al multaj profesiuloj kaj al diverslandaj ĵurnaloj, redakcioj, societoj. La unua plano estis, ke multe da personoj aŭdintaj pri la nova lingvo subskribu promeson eklerni ĝin, nur kiam granda nombro da homoj promesos la samon. Tiu grandioza plano pruviĝis nepraktika; sed kelkcent interesatoj jam tiam lernis la lingvon kaj ekhelpis je la propagando.

En 1888 interesiĝis pri Esperanto la Amerika Filozofia So-

cieto en Philadelphia; sed espero ke ĝi povos grave kaj efike antaŭenigi la aferon pruviĝis iluzia. Multe pli grava estis la konvertiĝo al Esperanto, ankaŭ en 1838, de forta prilingva klubo en Nurnberg, antaŭe dediĉita al la malfacila kaj nepraktika lingvo, Volapuk. La antaŭe Volapukistoj, nun Esperantistoj, en Nurnberg multe akcelis la aferon. Ili ebligis la eldonadon, 1839-44, de la unua Esperanta gazeto, "La Esperantisto". Ĝi aperis en lingvoj germana kaj esperanta.

Dum tiu unua sepjara periodo kelkaj inventemaj aliĝintoj al la movado urĝis kaj urĝadis ke la lingvo, kvankam tre bona, povus esti plibonigita per iom da reformo. Sed ili ne konsentis inter si pri la tiel nomataj 'reformoj'. Tamen ili faris kaj faradis sufiĉe da bruo, ke finfine D-ro Zamenhof mem nevolonte decidis elpensi sistemon de provizoraj ŝanĝoj en la lingvo, kaj lasi la tiamajn Esperantistojn voĉdoni pri ili. Tion li faris — kiel supre dirite — nur nevolonte, sed kiel devon; ĉar li deziris ke la gvidado de la afero estu tute demokratia. Feliĉe, kaj je granda kontento de D-ro Zamenhof mem, decidiga plimulto de l'Esperantistoj kiuj partoprenis la voĉdonadon preferis Esperanton en ĝia unua, neŝanĝita formo. La jaro 1894, kiam okazis tiu grava decido, nome, resti fidela al Esperanto en la formo unue anoncata al la mondo, signas finon de la unua

epoko kaj transiron en epokon duan.

★ ★ ★

DUA PERIODO 1894-1900

Tiu estis kriza tempo por la nova kaj ĝis tiam neforta afero. Oni opinias ke 15,000 homoj jam studis la lingvon, kvankam adresoj apenaŭ de 2,000 estis konataj. Sed financaj malfacilaĵoj malhelpis evoluon de la movado. Pluraj fruaj Esperantistoj laciĝis kaj ekdubis pri sukceso, nur tial ke plena sukceso ne estis tuja. Kaj neatendita interdikto de l' rusa registaro kontraŭ la gazeto, "La Esperantisto," estis gravega frapo. La interdikto estis dekretita pro publikigo de unu tradukaĵo el la verkoj de Tolstoj, kiun la carista reĝimo malŝatis. Tial ke tri-kvaronoj de la tiamaj abonantoj estis rusoj, aŭ ruse regataj poŝtoj, la gazeto ĉesiĝis en 1895.

Spite tion, la afero antaŭeniĝis en aliajn direktojn. Nova gazeto, "Lingvo Internacia," aperis en Uppsala, Svedujo. Pluraj gravaj literaturaĵoj aperis en Esperanto, tiaj, kia estas "Hamleto," tradukita de Zamenhof. Kaj en Francujo, antaŭe ne interesita pri Esperanto, intereso sin ekmontris. En 1898 fondiĝis Esperanto-klubo en Parizo, sub gvidado de tre energiaj homoj. Tio estas grava preparo por la pli vigla periodo baldaŭ komenciĝonta.

(Daŭrigota)

BAZA ANGLA NE ESTAS VIVANTA

Mi ŝatis karikaturon en la semajna gazeto "The New Yorker" de la 20-a de Majo 1944. En tropika lando, kiu povus esti Hindujo aŭ Nord-Afriko, oni vidas usonajn soldatojn, kiuj portas sur siaj dorsoj pezajn kesojn el aŭtomobilo en armean arsenalon. Ilin direktas energia kaj sendube severa serĝento, kiu larĝe malfermas sian buŝon, elpuŝante vortojn, kiujn oni di-

venas, sed ne ordinare presas en gazeto! Du indiĝenoj, kun belaj turbanoj, mire rigardas kaj aŭskultas, kaj unu demandas la alian: "Ĉu vi kredas ke li estas parolanta en Baza Angla?"

Oni emas respondi: "Ne, Via Emira Moŝto, nur vivanta lingvo entenas blasfemajn vortojn. En Baza Angla oni povas nek beni nek malbeni".

—W. S.

La Tre Respektinda Pastro Gabriel N. Pausback, Asista Generalo de la Ordo de Karmelitoj, nun troviĝas en Aŭstralio. Letero de li antaŭnelonge estis plenplena da intereso kaj entuziasmo por Esperanto. Survoje al Melbourne li organizis Esperanto-kurson sur la ŝipo. Post anonco pri senpaga kurso proksimume 30 personoj aliĝis al la grupo. Li instruis ĉiutage, sed dum restetoj en havenoj survoje, iom de la maristaj studentoj perdiĝis kelktempe — kompreneble! Pastro Pausback tre multe laboris por Esperanto dum li estis ĉe ni en Nov-Jorko. Ni ame dankas lin pro tio, kaj esperas ke li daŭrigos ĝin kiel eble plej multe en sia nova situacio.

* * *

S-ro Elwyn C. Pollock, Direktoro de la Esperanto-Libro-Servo de Usono, 4434 Rosemont Ave., Montrose, California, fervore laboras por Esperanto. Li estas Delegito de IEL, helpas al diversaj instruistoj kaj klasoj, kaj ĝenerale estas tre aktiva

S-ano William P. Vathis diversmaniere helpas subteni nian gazeton, "Amerika Esperantisto". Li varbas por ĝi, kaj mem pagas la abonprezon por kelkaj bibliotekoj. Interalie li sendas la jenajn babilajerojn: "Duffy's First Reader", gaja peco da humoro eldonita de la radio-programo "Duffy's Tavern", donas iom *mistikan* difinon de Esperanto: "Spanish for Spanish". (Redaktista Noto: Eble pli 'mistaken' ol 'mistikan', ĉu ne?, ĉar la malkleraj pri lingvo-scio ofte konfuziĝas inter 'Espanisho' kaj 'Esperanto!') — *Sammy Martin*, juna samideano de Emporia, Kansas, estas nun 'Ensign' en la USNR ĉe Boulder, Colorado, kie li studas la japanan kaj aliajn lingvojn. Li jam lernis la rusan en ses-monata intensa kurso. — *Edgar Simon*, en Hindujo, vizitis Esperanto-kunvenon kiam li estis en Hobart, Tasmania (Aŭstralio). — Kaj ne forgesu abonĝi kaj abonigi al *Amerika Esperantisto*. Ĝi meritas vian subtenon. — W.P.V.

RIMARKU: Bonvole informu la gazeton "Amerika Esperantisto" pri korektaĵoj aŭ adres-ŝanĝoj tuj. Skribu la malnovan kaj ankaŭ la novan adresojn. Tuja atento pri tiuj detalaĵoj faciligos la laboron ĉe ni, kaj certigos al vi la ricevon de la gazeto.

INTER LA ESPERANTISTARO

Charles Solin, Sekretario de la *Esperanto-Societo de Bruklino*, skribas pri la vigla aktiveco por Esperanto inter la anoj. Ĉe la lastatempa kunveno en la Hotelo Nov-Jorkano, oni aŭdis pri diversaj klopodoj: *Herbert L. Smart*, organizanto de la kurso ĉe la Publika Biblioteko, Orienta 23-a Strato, raportis rekord-an ĉeestantaron dum Marto. La nova instruanto estas *Ralph Bonesper*. La kurso ĉe la Lernejo 'Rand', organizita kaj instruita de *Louis Dormont* finiĝis antaŭ ne longe. *Harry G. Schatz*, Prezidanto, kondukis la "Vivantano Gazeton". *Henry Nagin* informis pri artikolo en la "Nov-Jorka Poŝto" kiu temis pri Esperanto. Oni aŭdis ke *Charles Hornig* gvidas Esperanto-klason. *S-ino Fellows* ludis la pianon por Esperanto-kantado.

* * *

R. W. van Gelderen, radio-oficiro de nederlanda maristaro, vizitis la redaktejon. Li raportis interesan sperton pri Esperanto en Islando. En Stykkisholm Esperanto servis lin bone, kiam Islandano ne povis paroli angle aŭ nederlande kaj li ne povis paroli islande. Sed la Islandano demandis: "Ĉu vi parolas Esperante?" "Kompreneble!" — kaj la lingvaj baroj falis! Li ankaŭ diris ke gazeto "Matena Stelo" estas eldonata Esperante en Islando.

* * *

John L. Spence kaj *Fred Wharff* sendas koran saluton de Kalifornio, kaj skribas: "Unuope kaj grupe ĉiuj devus batali kontraŭ tiuj tielnomitaj 'internaciaj lingvoj' krom Esperanto, ĉar ili multe malfaciligas la progreson de la ideo de internacia helplingvo." Klarvidemaj estas niaj fervoraj samideanoj Spence kaj Wharff. Ni sekvu la admonon.

La Esperanta Interlingvo-Asocio kunvenis en la Hotelo Nov-Jorkano la 20-an de Majo. *Profesoro Mario A. Pei*, de la Universitato Kolumbio, estis gast-parolanto. Sekvis programo kun teatraĵeto, "La Esperanto-Klaso", en kiu partoprenis studentoj de la Cseh-Kurso gvidita de *Doris Tappan Connor*. *D-ro Wilhelm Solzbacher*, mondkonata Esperantisto, prezentis la atestejn de la Internacia Cseh-Instituto al la studentoj.

* * *

S-ino Doris Tappan Connor faris Cseh-demonstracion de Esperanto antaŭ grupo de lingvaj studentoj ĉe Universitato Kolumbio en Majo. Tiu estis la dua kiun ŝi faris tie. La Cseh-demonstracio estas regula prezentaĵo en la lingvaj klasoj de *Profesoro Pei*.

* * *

F-ino Helene Wolff raportis pri Esperanto-kurso kiun ŝi gvidis en San Francisco, Kalifornio. Unu el la partoprenintoj estis *S-ro Hunting*, Direktoro de la Junularo de la Ruĝa Kruco. Multmaniere ŝi propagandas por nia afero. Ni esperas ke ŝi daŭre sukcesos.

* * *

S-ro Thomas A. Goldman, fervora Esperantisto dum la lastaj dekunu jaroj, kaj iama Prezidanto de la Esperanto-Klubo de Washington, D. C., nun estas soldato, studanta elektronikon kaj radiotelefonion ĉe *Truax Field* en Wisconsin.

* * *

ATENTU! — La plej multaj de la donacabonoj al "Amerika Esperantisto", por bibliotekoj, finiĝas je ĉi tiu numero. Nun, estas la tempo por reabonoj por la 'specialaj' libroj! Multaj samideanoj jam frue sendis abonojn, sed multaj ankoraŭ devas atenti pri bibliotekoj.

DODODODAT!

Ĉu nova 'Ido'-lingvoprojekto?

Conrad Fisher sendas interesan rakonton pri sia sperto kiel patro de Denaska Esperantistino. Sed li mem rakontu:

Mia filineto havis du jarojn en la pasinta Aprilo. Ŝia patrino parolas nur angle kun ŝi, sed mi penas nur esperante paroli kun ŝi. Se senintence mi pekas kaj angle diras ion, precipe en kolera humoro, mi tuj tradukas kaj daŭrigas esperante. Jen kelkaj rimarkoj pri ŝia parolado je la dua jaro.

Marcella (ŝia nomo) inklinas ripeti kaj uzi nur la lastajn du silabojn. Tial mi kutime uzas la simplan radikon kiel eble plej ofte, kvankam mi ne uzas malbonan gramatikon por eviti malfacilon. Ekzemple, anstataŭ *bovino* mi uzas *bovo*, ĉar ambaŭ seksoj samaspektas, ĉu ne? Simile mi uzas: *bebo*, *panjo*, *paĉjo*, *viro*, *ino*, anstataŭ la pli longaj vortoj *infaneto*, *patrino*, *patro*, *virino*. Sed mi ne uzas tian artifikon se la vorto bezonas plenan longon: *traŭncilo*, *bonodoras*, *alta seĝo*, *kuirejo*, *skribmaŝino*.

Ĝis la antaŭaj kvar kvin tagoj ŝia sola vorto por trinko estis *aku*; sed nun ŝi kelkfoje diras angle *dink*. Tamen mi ĉiam diras: “Ĉu vi volas akvon?”, kaj ŝi ĉiam respondas: “vo'at aku”, aŭ “aku”.

Jen oftaj formoj de vortoj: *pan'o*, *aku*, *'akto*, *ba-ŭo* (*ĉevalo*), *bobo* (bovo), *pato* (paĉjo), *tab'o*, *'kŭibi* (skribi), *'pedo* (papero), *'ono* (kraĵono), kaj fina *-s* elvenas *-t*, *r* elvenas *d*. *Bonodoras* elvenas *dodododat!* Duoblaj literoj perdas la unuan: *kt* iĝas *t*, *ŝt* iĝas *t*, ktp.

Ŝi intermiksas vortojn el angla kun tiuj el Esperanto: *hundo eatin'*, *I dancas*, *Pato 'n' Mummy*, *dere luno*, k. s. Kompreneble ŝi ankoraŭ ne scias ke ili estas el nesamaj lingvoj, sed ŝi antaŭopiniis ke ili estas aliaj vortoj por la sama aĵo.

Sendube aliaj *patroj* de denaskaj esperantistoj, el iu ajn lando, volus korespondi kun mi pri la afero. Tuj mi respondos. Jen mia adreso: *Conrad Fisher, RFD No. 1, Meadville, Pa.*

Freŝdataj Signifoj de Esperantaj Vortoj

Interesa estas la evoluo pri la interlingvo: Longaj vortoj ofte iĝas malpli longaj, kiel *aŭtomobilo* — *aŭto*, *malgranda* — *eta*, k. t. p. Pri la usonaj vortoj, “International Auxiliary Language Argumentation”, la malnova tra-

duko estis *disputado pri projektoj por internacia helplingvo*. Sed nun kiam Esperanto estas la sola vivanta interlingvo, la aktuala multe malpli longa signifo de tiuj usonaj vortoj ŝajne iĝas simple *skismilo!*

ESPERANTO BOOKS

Uncertain transportation makes it difficult to get books from Europe or South America, and our orders are filled in small lots. If your order is not filled within 48 hours, it is because we are waiting for shipments.

- PRACTICAL GRAMMAR OF ESPERANTO**, by Ivy Kellerman-Reed. A favorite all over the world for many years. For class or self-instruction .75c
- ESPERANTO HOME STUDENT**, by James Robbie. Splendid for class or self-study. Pocket size and a favorite with the service men in camps .35c
- PRACTICAL ESPERANTO**, by Wm. S. Benson. For self-instruction. It is unique with its 650 illustrations .25c
- UNIVERSALA ESPERANTO METODO**, by Dr. Wm. S. Benson. This book is a wonder. "The only book of its kind in the world." 11,000 pictures. Two full-page tables of the pronunciation of the Esperanto alphabet in 36 languages. Correlatives in 35 languages. Complete index. 555 pages \$4.00
- AMERICAN POCKET DICTIONARY**, by Carl Froding. 80 pages of Esperanto-English and English-Esperanto. An indispensable little pocket companion .30c
- ESTU PRETA**, by George J. Falgier. A splendid key, with grammar, and considerable fundamental teaching .10c
- FUN WITH ESPERANTO**, by Prof. C. C. Bristor. Unique and interesting .75c
- THE ESPERANTO SONG "LA ESPERO"**. Words and Music. Double sheet 8 x 11. Every Esperantist should have it. Sung at all Esperanto meetings. .15c or 2 for .25c
- EDINBURGH DICTIONARY**. A world favorite. English-Esperanto and Esperanto-English. 288 pages \$1.00
- STEP BY STEP IN ESPERANTO**, by M. C. Butler. One of the world's best. Paper covers .75c Cloth covers \$1.00
- DICTIONARIES**. Just received, Millidge \$3.50, and Fulcher & Long \$2.50
- STARS**. No more of the metal stars, advertised in some text-books, due to priorities.
- INDIAN BEAD STARS**, white bead background with green star in center, very popular, each .45c
- HOME STUDENT RECORDS** — made in Europe. No more to be had.

NOTICE TO MEMBERS & SUBSCRIBERS

Memberships and subscriptions, on record up to February 1, 1944, are extended two months, because of recent temporary suspension of "American Esperantist" publication.

YOUR MEMBERSHIP IN E. A. N. A. WILL BE APPRECIATED

Membership, with "American Esperantist", \$2.00 per year. And if you also wish membership in the International Esperanto League, with the *Jarlibro* (Yearbook Encyclopedia of Esperanto Activities), \$3.00. For the "Esperanto Internacia" (all-Esperanto official organ of I. E. L.) add \$1.00 to either of these memberships.

I Date.....

apply for membership in the Esperanto Association of North America, and enclose subscription (indicate class and amount).....

ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA

1410 H St., N. W., Washington, 5, D. C.

Esperanto is the living interlanguage created for interchange of thought between peoples of different national languages—not to take the place of their mother tongues.

Because many have a very erroneous idea about the essence of Esperantism, representatives of the Esperanto Movement from various countries of the world, meeting at the International Esperanto Congress at Boulogne sur Mer, deemed it necessary, upon the suggestion of the author of the interlanguage Esperanto, to give the following clarification:

Esperantism is an endeavor to spread throughout the world the use of the neutral interlanguage, which "without intruding in the internal life of the peoples, and in no way aiming to displace the existing national languages", would provide men of different nations with the possibility of intercomprehension between them. A language which could serve for promoting peaceful interchange between public institutions in all lands where diverse nationalities are in conflict over the language question, and in which could be published those works which have equal interest for all peoples.

Every other idea or hope which this or that Esperantist associates with Esperantism, will be his purely private affair, for which Esperantism is not in any way responsible.